Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda" 30 Montgomery St
Jersey City, N J 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК XC. Ч. 80. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 29-го КВІТНЯ 1983 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, APRIL 29, 1983 No. 80 VOL. XC.

ПРОГОЛОСИЛИ ПРОГРАМУ ВШАНУВАННЯ ЖЕРТВ ГОЛОДУ

Бавнд Брук, Н. Дж. — Консисторія УПЦеркви в ЗСА у порозумінні з Крайовим Громадським Комітетом подала порядок молитовного вшанування жертв Великого голоду в 50-ту річницю їхньої мученицької смерти, яке відбудеться в Осередку УПЦеркви в Савт Бавнд Бруку в неділю, 15-го травня 1983 року.

• Година 9-та ранку: зустріч Владик і початок Архиєрейської соборної відправи Святої Літургії.

• Година 11:30: Соборна Панахида перед Церквою-Пам'ятником, а після неї відчитання декларації Громадського Комітету ЗСА для вшанування жертв Великого голоду 1932-33 років в Україні.

• Година 3:30 по полудні: Жалобна Академія в Домі Української Культури, програма якої складається з таких точок: відкриття Академії Владикою Мстиславом та його заклик до молитви.

В дальшій мистецькій частині виступлять: член Метрополітальної опери Андрій Добрянський та співачки Марта Кокольська і Оксана Зам'ята, декляматорка Ольга Кириченко, скрипаль Рафаїл Венке та хор „Думка". Під час Академії коротку доповідь виголосить д-р Анатолій Лисий . Закінчиться Академія спільним відспіванням національного гимну.

Квитки на Академію в ціні по 10 і 5 долярів слід придбати завчасу в канцелярії Консисторії в Савт Бавнд Бруку, бо Дім Української Культури має всього 1,100 сидячих місць та біля 300 стоячих.

Паркування одного авта — 3 дол. за цілий день, та за ювілейні стрічки від кожної особи — 2 дол.

В разі потреби звертатися до головного розпорядчика о. Б. Желехівського, у справі церковних відправ до о. Ф.Істочина, у справі квитків на Академію до о. М. Галети. Господарські справи і загальний порядок на терені Осередку — інж. В. Росінський.

С. і Н. Караванські написали листа до Президента

Ланкастер, Па. — Відомі українські громадські діячі, недавні політичні в'язні Совєтського Союзу, поет Святослав Караванський і лікар Ніна Строката-Караванська, 31-го березня цього року, зі свого дому, написали шестисторінкового листа до президента Роналда Регена у справі чотирьох натуралізованих громадян ЗСА, проти яких велося слідство з метою відібрання їм американського громадянства за те, що вони подали невірні дані про себе у процесі отримання громадянських паперів в ЗСА. Цим чотирьом закидалося намагання в документах скрити від світу і людей здогадну свою „коляборантську" діяльність під час німецької окупації в країнах, з яких ці особи походили. Конкретно подружжя Караванські виступили в обороні литовця Франка Валюса і українців: Івана Дем'янюка, Сергія Ковальчука і Богдана Козія. Караванські виступили проти усіх тих прикростей, яких ці четверо зазнали від Бюра спеціяльних розслідувань, зокрема від голови Бюра Аллена Раєна.

За це все С. і Н. Караванські просять Президента „притягнути до відповідальности" А. Раєна на підставі шести точок: „1. Використання кривосвідків, 2. Допущення несудоправних процедур в американському судочинстві, 3. Обмеження прав захисту звинувачених за наклепами КҐБ, 4. Некритичне користування матеріялами, що їх постачає таке скомпромітоване джерело, яким є КҐБ, 5. Порушення принципу безсторонности судочинства, ґарантованого Всесвітньою Деклярацією Людських Прав, 6. Завдання шкоди престижеві ЗСА, як батьківщині свободолюбів усього світу".

Після ствердження цих шести точок, вже відразу на початку листа подружжя Караванські умотивовують усіма доступними їм дока-

(Продовження на ст. 4)

РЕҐЕН ОБОРОНЯЄ ПОЛІТИКУ ЗСА В ЦЕНТРАЛЬНІЙ АМЕРИЦІ

Вашінгтон.— Президент Роналд Реген, заявляючи що доля всіх Америк, Центральної, Північної та Південної поставлена на карту, закликав Конгрес у середу, 27-го квітня, підтримати його програму військової та економічної допомоги Ель Сальвадорові та іншим країнам у цьому районі.

Президент Реген

У незвичайному виступі перед обидвома палатами Конгресу Президент пригадав заклик президента Геррі Трумена в 1947 році допомогти Греції та Туреччині, порівнюючи неспокій в Центральній Америці та небезпеку для ЗСА з тією небезпекою, яка стояла в Европі після Другої світової війни.

Президент закликав законодавців відкинути „пасивність розчарування, капітулянтство' перед „цим викликом свободі і безпеці в нашій півкулі".

В той час, як Конгрес дуже стримано відноситься до схвалення пропозиції Президента надати допомогу цьому районові, Президент старався представити суму, яку він думає запропонувати на майбутнє. Він заявив, що сума 600 мільйонів долярів, яка потрібна буде для Центральної Америки в 1984 фіскальному році в дійсності „є меншою, від однієї десятої частини того, що Америка витратить цього року на центові відеогри". Він наголошував не тільки мілітарну допомогу, але й економічну.

„Національна безпека всіх Америк поставлена на карту в Центральній Америці", — заявив Президент. „Якщо ми не зуміємо захистити себе там, ми не можемо сподіватися на перевагу в інших місцях. Довір'я до нас розіб'ється, наші союзники розпадуться, а безпека нашої батьківщини буде поставлена під загрозу".

Президент підкреслив ще раз, що партизанам в Ель Сальвадорі та в інших місцях допомагає Куба, Нікараґуа і Совєтський Союз.

Багато демократів не погоджуються з концепцією президента Регена, уважаючи, що тільки економічна допомога і покращання соціяльних умов може зберегти демократію у Центральній Америці. Речником демократів у цій справі є сен. Кристофер Дадд з Коннектикату.

ІНФОРМУЮТЬ ПРО НЕВІДРАДНИЙ СТАН ШКІЛЬНИЦТВА

Вашінгтон. — Складена з обидвох політичних партій федеральна комісія, яка на протязі місяців досліджувала з рамени обидвох палат Конгресу і Уряду ЗСА систему американського шкільництва, прийшла до висновку, що на цьому відтинку панує застрашуючий стан і шкільництво, зокрема середні школи і університети „охопила хвиля пересічності".

У відкритому листі до американського народу 18-членна Крайова комісія у справах освіти звертає увагу, що американська економіка, культура, шкільництво і виховання та духові вартості дуже загрожені під теперішню пору не тільки через недбальство багатьох осіб й інституцій, але в багатьох випадках погану систему і неправильне наголошування вартостей.

Підстави шкільництва і виховання у нашій спільноті, — кажуть члени комісії, — є не тільки підважені зростаючою хвилею збайдужіння і обмежености, але й апатією багатьох відповідальних за це осіб. Все це грозить майбутності американської нації. „Якщо б такий стан на цьому відтинку спричинили чужі ворожі сили, ми вважали б це актом війни проти Америки, але виглядає, що в більшості до такого стану довели в першу чергу ми самі", — говориться у відкритому зверненні федеральної комісії.

Комісія була покликана до життя в серпні 1981 року секретарем Департаменту шкільництва і виховання Т.Г. Беллом, який вже тоді висловлював свою турботу про недомагання в американському шкільництві і шукав якогось виходу з цієї грізної ситуації. Праця комісії коштувала федеральну касу 785,000 долярів, що їх покрив згаданий Департамент. Т.Г. Белл тепер заявив, що його Департамент ініціюватиме публічні збори по цілій країні для обговорення праці комісії і знайденняк розв'язки цього преважливого питання.

Добились зміни каталогізації в Конґресовій бібліотеці

Блумінґтон, Інд. — Впродовж років Управа Українського Бібліотечного Товариства Америки, зокерма її довголітній член д-р Андрій Турчин та мґр Василь Верига, робили різні заходи у напрямі ревізії клясифікаційної системи та предметних заголовків Конгресової бібліотеки в ЗСА у відношенні до України та інших неросійських націй, що силою політичних подій увійшли у склад Совєтського Союзу.

Цього року ці заходи згаданих українських бібліотекарів та інших членів УБТА стали більше відомі українській спільноті, у висліді чого окремі впливові особи та організації, зокрема Відділ братської діяльности Українського Народного Союзу та Зенон Онуфрик, голова Комісії освіти при Етнічній раді ґубернатора стейту Ню Джерзі у значній мірі підтримали заходи українських бібліотекарів. Вислід цієї спільної акції увінчався сподіваним успіхом.

Відповідні чинники Конгресової бібліотеки погодились розглянути пропозиції Управи УБТА, в чому можна надіятись, що її логічний та об'єктивний удокументований проєкт буде прийнятий тими ж чинниками та переведений у практичну працю. У суботу, 26-го березня ц.р., Управа УБТА відбула свої чергові наради, під час яких було продискутовано справу каталогування україніки в Конгресовій бібліотеці, нові заходи в цьому напрямку Комісії клясифікації УБТА та акції окремих організацій і осіб.

Під час згаданих сходин Управа була в телефонічному зв'язку з Мері К.Д. Петріс, головою Відділу предметного каталогування Конґресової бібліотеки. Ідучи за її порадою, рішено, що Комісія клясифікації під проводом довголітнього її голови, д-ра А. Турчина приготує черговий проєкт пропозиціїй для виправлення окремих кляс у клясифікаційній системі та предметних заголовках Конґресової бібліотеки у відношенні до України та інших неросійських націй в колишній російській царській імперії та сьогоднішньому Совєтському Союзі. В тій цілі Управа й Комісія клясифікації УБТА вже отримали з Конґресової бібліотеки згадані поради на письмі. Згадана Комісія на чолі з д-ром Турчином тепер працює над тексом пропозицій.

Всі пропозиції та думки у цій справі слід надсилати на адресу: ULAA, Classification Committee, P.O.Box 1694, Bloomington, Ind. 47402.

Появиться книжка про УГГ

Балтимор, Мд. — У травні ц.р., у В-ві „Смолоскип" появиться нова книга творів українського самвидаву про Українську Гельсінкську Групу, про 30 ув'язнених її членів, меморандуми і звернення, матеріяли про переслідування, ув'язнення, суди і репресії, п.н. „Українська Гельсінкська Група, 1978-1982, документи і матеріяли." Упорядкував і зредагував цю книжку Осип Зінкевич.

В книзі опубліковано 120 документів Української Гельсінкської Групи і її членів, хроніку діяльности Групи і хроніку життя членів від моменту вступу до Групи до кінця 1982 року, біографії, бібліографію видань українською й іншими мовами, фотографії. 17 співробітників „Смолоскипу" працювали шість останніх місяців над цією книгою. Книга має 998 сторінок, у твердій обкладинці, і коштуватиме після появи 29.75 дол.

Видавництво проголосило передплату цієї книги за зниженою ціною (25 відсотків знижки) за 22.25 дол. (поштову оплату покриє В-во). Зацікавлені можуть замовити книжку у В-ві до 20-го травня разом з належним. „Smoloskyp" P.O.Box 561, Ellicott City, Md. 21403.

ШВЕЦІЯ ВИСЛОВИЛА ГОСТРИЙ ПРОТЕСТ

Стокгольм, Швеція. — Швеція висловила у вівторок, 26-го квітня, гострий протест проти „грубого порушення шведської територіяльної недоторканости совєтською військовою фльотою" і загрозила потопити будь-який підводний човен, який ввійде в її води без дозволу.

У незвичайно суворому цілому ряді заходів, як для невтральної країни, шведський уряд передав Москві різку дипломатичну ноту, тимчасово відкликав свого амбасадора Карля де Геера і повідомив, що офіційні відвідини між обидвома країнами будуть різко скорочені. Прем'єр-міністер Ольоф Пальме заявив, що совєтську військову діяльність у шведських прибережних водах повинні „всі виразно осудити".

„Ми рішили буди дуже суворими, але без гістерії", — заявив прем'єр-міністер.

Пальме почав свої дії після того, як п'ятичленна комісія, призначена розслідувати інцидент з підводним човном у районі стокгольмського архіпелагу в жовтні 1982 року повідомила, що правдоподібно шість совєтських підводних човнів „брали участь", включаючи три невідомого типу з залогою, але які можуть „повзти" по дні моря. Інцидент трапився біля військовоморської бази Муско, приблизно 20 миль на південь від Стокгольму.

Комісія також заявила, що щонайменше 40 інцидентів „із всезростаючою провокаційною" ціллю з чужоземними підводними човнами мали місце лише в 1982 році. Офіційні джерела також повідомили про щонайменше два випадки цього року.

Як відомо, у жовтн. 1981 року совєтський дізельний підводний човен типу Віскі плавав у шведських територіяльних водах і сів на мілині протягом 10 днів поблизу шведської військовоморської бази Карльскрона, що викликало великий дипломатичний скандал.

В Америці

СТЕЙТИ МАЮТЬ ПРАВО, за обопільним порозумінням з іншими стейтами, перевозити в'язнів з однієї в'язниці до іншої, навіть тоді, якщо родин. в'язня залишається в місц. колишнього проживання засудженого. Таке рішення виніс Верховний Суд ЗСА голосами 6 до 3.

КУБА ОБВИНУВАТИЛА Уряд З'єднаних Стейтів Америки за порушення повітряного простору над територією Куби, назвавши таке порушення „зумисною холодною провокацією". Кубинські речники заявили, що американські військові літаки систематично появляються над територією Куби і що ЗСА ведуть повітряну шпигунську роботу, користуючись літаками різного типу. Обвинувачення було опубліковане в офіційному органі Комуністичної партії Куби „Ґранма" і повторене на радіових програмах. Крім того уряд Фіделя Кастра післав Вашінгтонові формальний протест.

ПОНАД 3,000 ОСІБ ВЗЯЛИ участь в похоронах 17-ох американців, які загинули під час збомблення американської амбасади в Бейруті, Ливан. Тіла забитих були перевезені до Вашінгтону і похорон відбувся на Арлінґтонському цвинтарі. Серед учасників одногодинної церемонії був також віцепрезидент Джордж Буш, секретар Департаменту оборони Каспар Вайнберґер і амбасадор СССР у Вашінгтоні Анатолій Добринін. Заступник державного секретаря Кеннет Дем був офіційним речником Уряду на похоронах і віддав останню шану тим, які, за його словами, „були найкращими з-посеред нас". Він засудив виконавців замаху і заявив, щок цим варварським актом ніхто не зможе змінити політики ЗСА на Близькому Сході.

ГАНС ЛІПШІС,63-річний пенсіонер з Чикаґо, якого суд позбавив американського громадянства за неправдиві інформації під час приїзду до ЗСА, виїхав на зарядження Департаменту справедливости до Західньої Німеччини, де він правдоподібно стане перед судом за доконані ним злочини під час Другої світової війни. К. Ліпшіс, як заявили свідки на суді, був сторожем в концентраційному гітлерівському таборі. Ліпшіс є другою особою, насильно депортованою із ЗСА до іншої країни.

ЧИСЛЕННІ КРИТИКИ закордонної політики ЗСА висловили своє застереження на адресу державного секретаря Джорджа Шулца, який не тільки що не проявляє власної ініціятиви, але не має здеклярованих ідей, як полагодити цей чи інший конфлікт. Його поїздка на Близький Схід, заявили деякі критики, є витратою дорого часу і грошей, бо він не в силі буде переконати прем'єр-міністра Ізраїля Менахема Беґіна про виведення військових частин з Ливану. Подібні думки висловили також супроводжаючі Шулца журналісти і єгипетські чинники. Досі, як кажуть, політичні спотерігачі, ніхто не критикував державного секретаря, бо критики вважали, що він потребує більше часу для практичного перебрання Департаменту у свої руки.

РЕСПУБЛІКАНСЬКИЙ сенатор Роберт Кастен з Висмансин, який започаткував боротьбу з Урядом про уневажнення закону примусового відтягнення 10 відсотків із заощаджень в банках і фінансових інституціях, дуже особисто скористав з цієї акції в Сенаті. Його престиж значно зріс в очах колег-сенаторів, не зважаючи на тиск ричників Уряду і деяку критику в пресі. Політичні спостерігачі кажуть, що за сен. Р. Кастеном „стояв нарід".

Щоденник А.Гітлера викликає контроверсії

Лондон, Велика Британія. — Пресове агентство Ройтерса інформує, що вчені графольги, історики і біографи, які на протязі 40-ка років провадять досліди над особою Адольфа Гітлера і його добою, а також деякі його співробітники, квестіонують автентичність щоденників цього нацистського тирана, які були віднайдені співробітниками німецького журналу „Штерн", що одинокий забезпечив за собою право на передрук цих матеріялів.

Спори почались після того, як деякі коментатори заявили, що щоденник включає деякі ревеляційні речі, які вимагатимуть деяких історичних спростовань, або переписання цілої історії так званого Третього Райху Гітлера. Британський професор і дослідник доби Гітлера, а також директор лондонського „Таймсу", проф. Тревор-Ропер, в першому дні, познайомившись з текстом щоденника, заявив, що письмо Гітлера автентичне і не має навіть сумніву, що щоденники належать колишньому німецькому диктаторові. День пізніше Ропер вже висловив свій сумнів і заявив, що „Таймс" покищо стримується з друком матеріялів із щоденників. У Західній Німеччині колишній приятель Гітлера, Генрі Пікер, сказав, що це не є стиль писання Гітлера.

Відкриття щоденників Гітлера стало чималою сенсацією у західньому світі. Прихильники автентичности кажуть, що зміст щоденника, вимагатиме переоцінки і ревізії цілої доби гітлерівської Німеччини і її відносин з іншими країнами світу. Щоденники вміщують також цитати закордонних дипломатів високої ранґи і може тому на Заході чимраз більше наростає спротив і застереження щодо автентичности, щоб на денне світло не попали речі, які вже забуті людьми і історією, — кажуть деякі політичні спостерігачі.

Деякі історики однак підозрівають, що це може бути фальшивка на широку скалю і радять стосувати обережність. Дехто навіть вказує на східньонімецьку розвідку, як на справжнього „майстра" гітлерівських щоденників, яка хоче спровокувати сварку між теперішніми альянтами ЗСА чи колишніми альянтами з часів Другої світової війни. Дотеперішня експертиза сперта на поверхових дослідах і деякі вчені дораджують, щоб в тій справі був скликаний з'їзд спеціялістів доби Гітлера.

У світі

З РИМУ ПОВІДОМИЛИ, що десять суддів поїхали на Сицілію, щоб допомогти успішніше боротися проти мафії. Інші судді поїхали у південні провінції Італії, які, подібно до Сицилії, стали гніздами злочинних „родин", тобто організованого злочинства. Під час перебування суддів було арештовано понад 70 запідозрених у недавніх убивствах. Згідно зі статистичними даними, на Сицилії через день смертельною жертвою організованого злочинства стає одна або дві особи. Головний суддя Палєрмо столиці Сицилії, Рокко Кіннічі, заявив прибулим суддям: „Мафія — господар Палєрмо. Палєрмо опановане мафією, а острів живе економікою мафії".

ВАТИКАНСЬКІ ОФІЦІЙНІ ОСОБИ повідомили у вівторок, 26-го квітня, що чотири литовські єпископи, які їздили до Риму, повернулися до Литви повні надії, що совєтський уряд дещо змінить своє відношення до Литовської Католицької Церкви, особливо, що відноситься до її голови єпископа Степанавічіюса, якому заборонили виконувати свої священичі обов'язки. Тепер вони надіються, що Москва дозволить Степанавічіюсові виконувати свої єпископські функції, а також правдоподібно прийде до порозуміння між Церквою і Москвою про назначення єпископа, а може й архиєпископа для Вільнюса, столиці Литви.

З НЮ ДЕЛІ ПОВІДОМИЛИ, що привезений совєтською армією уряд Бабрака Кармаля в Афганістані з нагоди п'ятої річниці квітневого перевороту 1978 року, який встановив совєтський комуністичний режим Таракі, проголосив амнестію для всіх ув'язнених жінок і для деяких мужчин. Дипломатичні джерела говорять, що в Афганістані тепер у в'язницях перебуває понад 100,000 ув'язнених. Повідомлення нічого не говорить, які групи ув'язнених будуть звільнені, але з практики комуністичних режимів відомо, що жадні амнестії в цих країнах не включали політичних в'язнів. Ці самі джерела повідомляють, що новий наступ совєтських і урядових військ почався на позиції повстанцілв навколо Кабулю, і про те, що у східніх провінціях успіхів добилися повстанці.

Відбудеться наукова шевченкознавча конференція

Ню Йорк, Н.Й. — В суботу, 30-го квітня ц.р., о год. 3-ій по полудні тут у новому приміщенні НТШ, при 63 Схід 4-та авеню (при Астор плейс), відбудеться заходами Комісії шевченкознавства, третя річна наукова шевченкознавча конференція, у якій братимуть участь три українські наукові установи — Наукоче Товариство ім. Шевченка, Українська Вільна Академія Наук і Український Науковий Інститут Гарвардського університету.

У програмі конференції запроєктовано: відкриття — Василь Лев, НТШ; доповіді Григорія Грабовича, Гарвардський університет — „Контексти Шевченкознавства"; Петра Одарченка, УВАН-НТШ — „Огляд шевченкознавства в Україні за останні 22 роки (1961-1982)"; Ярослава Розумного, Манітобський університет — „Шевченко і шестидесятники"; Юрія Гаєцького, УНІГУ — „Шевченко і нащадки козацької старшини". Закриє конференцію Олег Федишин, Нюйоркський міський університет. Після офіційної програми відбудеться товариська зустріч при перекусці.

Виставка писанок в СОУК продовжується

Дженкінтавн, Па. — З великим успіхом продовжується тут виставка писанок при музейній збірці Студійного Осередку Української Культури при Менор Джуніор коледжі. Українська та американська публіка, що прибула на відкриття в неділю, 27-го березня ц.р., з захопленням оглядала цю річну виставку. Великою сенсацією була оригінальна та надзвичайна писанка Галини Бадуляк з недалекого Квейкертавну, Па., — струсине яйце на якому розписано 24 писанки, кожна в інших кольорах (16 традиційними, а вісім сучасними взорами). Ця унікальна писанка виграла найвищі нагороди на EGGSIBIT' 83.

На цьогорічній виставці є понад 300 писанок, виконаних мисткинями: бл. п. Марією Мазур, бл. п. Євгенією Хомяк-Пєцок, бл. п. Оленою Осідач, Параскевією

(Закінгення на стор. 4)

Совєти іґнорують перестрогу Франції в справі шпигунства

Париж, Франція. — Не зважаючи на те, що французький уряд „видворив" 47 совєтських шпигунів і видав гостру перестороґу на адресу совєтського уряду в справі дальшого шпигунства у Франції, Москва продовжує свою шпигунську роботу на морі біля побережжя Франції. Минулого тижня три совєтські шпигунські кораблі прибули в околиці французького побережжя, недалеко від полоси, де французький уряд випробовує свою атомову зброю. Пересторогу французького уряду змінити курс плавби совєтські кораблі зіґнорували.

Інший совєтський шпигунський корабель кружляє недалеко від французької пристані, де випробовуються французькі експериментальні підводні човни. Це саме робить третій совєтський корабель біля пристані Брест, де стаціонують французькі нуклеарні підводні човни. Французький уряд зложив відповідний протест Москві, на який, однак, не було відповіді.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members $1.25 a month. Change of address — $1.00. Make check or money orders payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:

"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Забезпечення запевнене

У квітні, 20-го, в середу президент Реґен підписав на окремій церемонії у Білому Домі закон, яким встановлено фонд на 166 більйонів долярів, щоби ґарантувати дальше існування цієї системи соціяльного забезпечення. Система СЗ постала у боротьбі проти найбільшої в історії Америки економічної кризи 30-их років, відомої під назвою ,,Великої депресії. Депресію започаткував крах на нюйоркській біржі 29-го жовтня 1929 року, коли-то власники акцій (уділів) втратили кругло 50 більйонів долярів — у порівнянні з теперішньою вартістю доляра — астрономічну суму. Через ніч учорашні заможні люди стали нуждарями. Це тоді народилося явище великоміських ,,бомів" — вуличних прошаків, які у своїй розпачі шукали розваги в алькоголі і спали на міських тротуарах. Число безробітних досягло у 1932 році 12-ти мільйонів осіб. Одним із засобів рятувати край і нарід від повної катастрофи і припинити повінь самогубств був закон, схвалений 14-го серпня 1935 року, що встановляв державну грошову допомогу безробітним, як теж виплату старечої пенсії. Це був саме ,,Акт Соціяльного забезпечення", опертий на вплатах частково працедавцями, частково працюючими людьми, щоб забезпечити існування кожному у випадку втрати праці чи втрати працездатности через старість.

Економічна криза в останніх роках, яка довела число безробітних до кругло 11-ти мільйонів осіб, надщербила фонд соціяльного забезпечення настільки, що настала загроза заламання цілої цієї системи. Аж закон, що його підписав Президент, ліквідує цю загрозу. Президент справедливо прославляв у своїй промові на церемонії в Білому Домі конструктивізм гармонійної співпраці республіканців і демократів у обох палатах Конґресу.

Великим соціяльним реформатором Америки став 32-ий президент Америки Френклін Деляно Рузвелт, за фахом адвокат, губернатор нюйоркського стейту. У 1921 він упав жертвою недуги поліо, яка спаралізувала йому ноги, після чого йому довелося вчитися знову ходити спершу на милицях, згодом на ,,штучних ногах" з палицею в руці. Рузвелта справедливо прославляють як великого соціяльного реформатора, обдарованого великим організаторським хистом. Але, як на глум, той сам Ф. Д. Рузвелт, який виявився великим у внутрішній політиці Америки, показався малим і бездарним у політиці закордонній. З іменем Ф. Д. Рузвелта нерозривно пов'язані конференції в Каїро, Теграні і Ялті, при чому, не знаючи історії Сходу Европи за своїм світоглядом ненавидючи німецький гітлеризм, Рузвелт повірив Сталінові, що разом і з ним Сталіном, треба Америці спільно реорганізувати світ на руїнах німецького націоналсоціялізму й італійського фашизму, поділивши світ на ,,сфери впливів" обох великодержав.

Рузвелт ішов за порадами американського амбасадора в Москві, згодом також кількакратного нюйоркського губернатора Аверелла Гарімана у політичних справах, так само, як вірив економістові Джорджові Кеннанові, що для Америки ,,вигідний" російський великопросторний економічний партнер". Ф. Д. Рузвелт був великим, коли проголосив декларацію ,,Чотирьох свобід": свободу слова, молитви, свободу від нужди і від страху. Але був малим, коли проголосив доктрину про ,,співіснування держав з різними соціяльними системами, маючи спеціяльно на увазі тісну співпрацю з Совєтським Союзом, і коли промостив шлях не тільки існуючому вже раніше американському політичному русофільству, але й совєтофільству, відомому тоді в Америці як модний ,,недільний комунізм''. Від Ф. Д. Рузвелта почався той американський лівий лібералізм, в якому дивно сплітається своєрідний ідеалізм і визнавання людських прав з політичним примітивізмом та якимсь дивним легковаженням загрози від російсько-большевицького імперіялізму.

Популярність Рузвелта була така велика, що його вибрали четвертий, з черги раз на президента Америки, що спонукало схвалити 20-ий Додаток до Конституції, який обмежує право урядування Президента і Віцепрезидента Америки до двох каденцій. З іменем Рузвелта пов'язане теж скасування прогібіції, яка створила ґрунт для народження підпільного злочинства та породила багато нинішніх мільйонерів. Але з леґалізацією продукції і продажу алькоголю не зліквідовано підпільного зорганізованого злочинства, що є однією з поганих хронічних недуг Америки.

Акт про соціяльне забезпечення не є досконалий. Він не викорінив в Америці нужди. Виплати з каси американської державної соціяльної забезпеки не дозволяють людям померти, але теж вони надто скромні, щоби багатьом безробітним, немічним і старшим людям дозволити жити по-людськи. Все ж це один із найпотрібніших законів, що його схвалив Конґрес за всю свою історію.

БІБЛІОТЕЧНИЙ ТИЖДЕНЬ У ЗСА І ПРАЦЯ УБТА

Дмитро Штогрин

Американська Бібліотечна Асоціяція, яка, начислюючи біля 80,000 членів, є однією з найбільш науково-професійних організацій цієї країни, проголосила третій тиждень у місяці квітні ,,Бібліотечним Тижнем". Українське Бібліотечне Товариство Америки (УБТА), що афілійоване з Американською Бібліотечною Асоціяцією та тісно з нею співпрацює, приєдналося до цього прикладного почину і в цьому ,,Тижні" зробило свого роду облік діяльности українських бібліотекарів у ЗСА, зокрема в ділянці розбудови українських колекцій на місцях їхньої праці — в американських високошкільних, дослідчих та значніших публічних бібліотеках.

Успіхами і труднощами в тій важливій ділянці Управа УБТА бажає поділитися з українською спільнотою. Українське Бібліотечне Товариство Америки, що заснувалось 9-го липня 1961 року, поставило своєю метою всебічну працю над українським друкованим словом — отією основою нашої рідної історії, культури й науки. Цю працю — працю не голосну, але як же важливу, — продовжує Товариство досі, записавши у своїх анналах світлі сторінки широкорозгорненої діяльности, як рівнож — сторінки певних невдач і турбот за майбутнє української книжки. Продовж понад двадцяти років своєї праці Товариство втратило ряд своїх почесних і дійсних членів, що відійшли у вічність, між ними зокрема такі, як проф. Володимир Міяковський, визначний вчений та архівар-бібліотекар Вільної Академі Наук в ЗСА, що був почесним членом УБТА; д-р Роман Верес, довголітній голова УБТА та його почесний член, автор 18-ти томів бібліографічних праць; д-р Роман Кос, основник нашого Товариства та відомий ,,сівач" українського друкованого слова у східніх стейтах, зокрема у Філядельфійській окрузі, д-р Михайло Сосновський, містоголова УБТА, та інші. Якщо йдеться про ширення української наукової думки в американських науково-професійних колах, то треба признати, що власне члени УБТА досі власне ведуть перед з-поміж інших наукових та професійних кіл.

В 1962 році за співініціятивою бібліотекарів — членів УБТА, повстала при Американській Бібліотечній Асоціяції окрема Слов'янська і східньоевропейська секція, яка об'єднала понад чотири сотні членів — осіб та інституцій; головами цієї автономної організації були з українців такі особи, як Андрій Турчин, Богдан Винар, Дмитро Штогрин, Любомир Винар (два рази), Євген Петрівський, Василь Верига, Євстахій Гуменюк та Едвард Касинець. Крім них інші українські бібліотеки займали й досі займають ключові позиції цієї секції, яка за почином членів УБТА ще на початку 1970 років зайнялась проєктом ревізії каталогування матеріялів про неросійські нації Совєтського Союзу в Конгресовій бібліотеці, пок ликуючи для цієї мети окрему комісію.

Активна участь у різних річних наукових конференціях і міжнародних з'їздах бібліотечних організацій та окремих науково-дослідних товариств Американського континенту, зокрема тих, що спеціялізуються в дослідах Східньої Европи, та дослідча праця в царині української книжки — це лише одні з багатьох ділянок діяльности членів УБТА. Натомість однією з найважливіших ділянок многогранної праці українських бібліотекарів є розбудова колекцій україніки в американських бібліотеках, які, з одного боку, стануть довготривалим пам'ятником української нації в тих інституціях, і, з другого боку — будуть основою наукового дослідження української проблематики в цій саме країні.

У цій ділянці більшість активних членів УБТА може з гордістю поділитися з українською громадою своїми успіхами, незалежно від того, що у процесі цієї праці прийшлось їм поборювати труднощі і дуже час-

(Продовження на ст. 3-ій)

ПОЛЯКИ ПРО СВОЮ І НАШУ ЦЕРКВУ

Роман С. Голіят

BOHDAN CYWINSKI. OGNIEM PRÓBOWANE KORZENIE TOŻSAMOŚCI. Z dziejow najnowszych Kosciola katolickiego w Europie środkowo-wschodniej. Papieski Instytut Studiów Koscielnych. Rzym 1982. Tom I. 348 st.

II.

Тут, на протязі XIX сторіччя, ця Церква стала підставовою силою українців, які здобули свою національну свідомість.

Польська Католицька Церква під окупацією пруською і російською майже на протязі 150-ти років була переслідувана й нищена протестантськими німцями й православними росіянами. В 1831 році поляки підняли повстання, в якому участь брали й священики. Більшість церковної ієрархії добачували в тому польську національну війну й очевидно висловлювалися за нею. В кілька місяців пізніше Папа Григорій XVI визнав це повстання за революцію і не завагався його поборювати. За помилку Папи польський католицизм заплатив багато. Викрик відомого польського письменника Словацького: Польще, твоя загибіль в Римі! — запав глибоко в пам'ять національної культури й національної політичної мислі. Пізніше папська політика Папи Пія IX, прихильна полякам, не спромоглася затерти недовір'я супроти Ватикану.

Під австрійською окупацією, — продовжує автор, — на протязі 140 років розвивалася католицька й уніятська — Українська Греко-Католицька, Церква. При урбанізації монархії на теренах Мадярщини і Чехо-Словаччини поселювались німці: лютерани і кальвіністи.

Переповідаючи про положення Католицької Церкви народів середньосхідньої Европи, Цивіньскі присвятив осібний розділ Українській Греко-Католицькій Церкві. В IV-му розділі ,,Свідки національного розгорячкóвання" читаємо, що на початку Другої світової війни Греко-Католицька Церква в східній Малопольщі нараховувала 3 мільйони і 587 тисяч вірних, 2,491 парафій, в яких працювало 2,284 священики. Автор стверджує, що Білан деМонде в католицькій енциклопедії з 1960 року подає, що ця Церква мала 4 мільйони вірних, 3,000 парафій і 2,500 священиків, а не так, як подав В. Ленцик у енциклопедії українознавства (стор. 108)

Ця Церква, — продовжує Цивіньскі, — в XX сторіччі була вже українською Церквою, ба що більше — українсько-творчою, хоча жила на землях, які ще недавно належали до Польщі. Дійсним національним співвідношенням тієї Церкви XX сторіччя було це, що цей нарід колишньої східньої Малопольщі, інакше званої Західньої України, Східньої Галичини, чи сягаючи ще дальше взад — Галицької Русі — почувався до української національности. ,,На схід, від передвоєнної польсько-російської границі на лінії Збруча — на властивій, чи центральній Україні, як називають її ті, для яких східня Малопольща є Західньою Україною — живе на величезних просторах український нарід, десятькратно чисельніший від української спільноти в Малопольщі. Слабе насіння XVII сторіччя греко-католицької Унії, не принялося в тому народі, який залишився вірним давному православ'ю". (стор. 109).

Українські національні стремління розвинулися на Заході, під берлом Габсбурґів, а опісля у міжвоєнній Польщі, постійно в контакті з польською культурою — а не на власній Україні, яка на протязі поколінь була під владою царської Росії, а опісля совєтської. Якщо можна квестіонувати приписуваний Греко-Католицькій Церкві титул Української Національної Церкви, то в кожному разі, треба погодитися, що вона є Церквою українського П'ємонту (стор. 110).

Уже в 1774 році рішенням монаршої влади постав у Відні ,,Барбарерум" — теологічна академія для уніятів зі Семигороду, Галичини, Підкарпатської Руси й Словаччини, в 1787 році давню львівську семінарію заступлено урядовою ,,Студіюм Рутенум" з філософічним і теологічним факультетами, в 1807 році греко-католицьку львівську дієцезію піднесено до ранґи метрополії, що означало унезалежнення її від підлеглого царям Києва. Габсбурзька монархія створила малопольській Греко-Католицькій Церкві рамки екзистенції і розвитку на дальших 140 років, рамки, які далеко різнилися від умов давньої польської держави. (стор. 113).

Після невдалого польського листопадового повстання, уніятські священики, часто рятували повстанців, видавали їм фальшиві метрики, на підставі яких леґалізовано їх перебування у Галичині. В тому часі в польській літературі постала ,,українська школа". На цьому місці автор заподає текст українського національного гимну. (стор. 115).

Автор дальше переповідає про історичний розвиток Греко-Католицької Церкви й участь церковних діячів у політичному житті народу, як: Шашкевич, Вагилевич, Головацький й голова Руської Головної Ради — греко-католицький Митрополит Львова Григорій Яхимович. Там читаємо, що найбільшим релігійним і національним провідником України XX сторіччя став довголітній Митрополит Львова Андрей Шептицький. Син знаної родини утитулованого малопольського землевласника, прийнявши з вибору східній обряд, після отримання европейського виховання, він вступив до Василіянського Чину, а в рік пізніше (1900 р.) як львівський Митрополит став при кермі Греко-Католицької Церкви (стор. 117). Він перевів реорганізацію львівської й перемиської семінарії, заснував семінарію в Станиславові й почав висилати священиків на доповнення студій до : Риму, Інсбруку й Фрайбурґу, відновив східній чин Студитів і Редемптористів. Ще багатшою була його активність у політичному світському житті: інспірування українських суспільних організацій, культурних, харитативних і українського музею у Львові, візитація українських центрів в Америці, вкінці політична діяльність у вищій палаті Віденського парляменту — це все було підпорядковано задумові про будову великої політично незалежної України. (стор. 118)

(Продовження буде)

ЖИТТЯ І ЗНАННЯ

Редаґує: Лев Яцкевич

На порозі Космічної Доби

Модерна людина і модерна наука мають несповна 300 років. У 1632 році, цебто 348 років тому, коли кардинали засуджували Ґалілея за його наукові теорії, вони були переконані в тому, що земля становить осередок світу і що вона непорушна. Але 200 років пізніше, людина прийняла за незаперечну правду, що не тільки наша земля, але і наше сонце і ціла наша галактика перебувають у невпинному русі. А ми самі, пливемо на нашій плянеті, немов у космічному кораблі зі швидкістю 67,000 миль на годину довкола нашого сонця, що теж не стоїть на місці, але обертається довкола осередку нашої галактики.

Рушійною силою усіх великих задумів та починів була завжди людина що її Творець наділив не тільки свобідною волею та розумом, але й снагою пізнавання невідомого.

І ця снага споконвіку не дає людині спокою; вона стає поштовхом подорожей Марка Польо до екзотичного Китаю, Христофера Колюмба до ,,Нового Світу", Рональда Амудсена до північного бігуна, Авґустина Піккарда до стратосфери, та американських астронавтів — до Місяця.

У шуканні невідомого, вона натрапляє на слід чарівної енерґії, яку, від грецької назви янтаря (електрон), ми назвали електрикою. Але найбільшим досягненням людини нашої доби слід вважати розшифрування структури матерії та запряження атомової енерґії до колісниці людських потреб. Але збагнувши таємницю матерії, людина хоче пізнати таємницю праматерії і таємницю побудови всесвіту.

І тут, на наших таки очах, починається нова Одіссея космічних польотів. Її першим етапом було вичалення людини на Місяці, при драматичному суперництві двох технологічних потуг ЗСА та Совєтського Союзу.

Місяць загально, вважається, воротами всесвіту, сповненого більйонів сонць плянет і місяців, розсіяних щедро Творцем на бездоріжжях нашої галактики. Але все наше знання про галактику та всесвіт, основане на знанні тільки одної плянети землі, на якій ми живемо. Ми знаємо тільки одну форму життя, того, що існує на землі. Ми знаємо характеристику тільки одного тіла, одну ґравітацію, одну силу магнетичного поля та одну атмосферу.

На основі інформацій, які нам наші дослідні ракети ,,Марінери", ,,Венери", ,Піонери" та ,,Вояжери" приносять із всесвіту, ми маємо змогу вперше порівняти магнетні поля нашої плянети з магнетними полями інших плянет, атмосферу нашої плянети з атмосферою інших плянет та їх місяців. Чим більше дослідних ракет та зонд вишлемо у всесвіт, тим більше поширимо засяг нашого знання. Ми більше, як впевнені в тому, що на багатьох плянетах нашого космосу існує інтелігентне життя з висоозаавансованими цивілізаціями. Конфронтація з тими цивілізаціями мала б драматичний вплив на дальший розвиток нашої цивілізації та в нашому світосприйманні.

Але відкриття нового світу, чи нових світів космічним Колюмбом, вимагає не тільки багато часу, але і далеко більших швидкостей польоту ракет, що дорівнюються майже швидкости світла. Новий Колюмб та залога його космічного корабля матиме тоді змогу зустрінутися віч-на-віч із законами айнштайнівської механіки, про які сьогодні ми читаємо тільки в повістях наукової фантастики.

Космічна доба, в яку ми недавно вступили, дає нам, крім поширення нашого знання, велику шансу та можливість проіснувати назавжди. Бо раз. ставши стопою на поверхні Місяця та на поверхні Марса, ми зможемо поїхати до далеких зір та їх плянет, що кружляють довкола них та відшукати хоч би одну, закосичену блакитною атмосферою та золотим сонцем, подібним до нашого. А ставши ногою на тій плянеті, ми зможемо забезпечити цілій расі ,,гомо сапієнс" — довговічність. Бо коли на землі стане важче віддихати, коли вичерпаємо всі її підземні скарби, коли людей стане на землі забагато, тоді залишиться для людства єдина можливість переселення до нових космічних кордонів та передання найціннішого подарунку життя з одних рук до других.

Але існує можливість, що людина опиниться самотня у всесвіті, а наша земля — єдина плянета в широкій гущі зір і галактик, що має пливку воду, зелену рослинність та кисневу атмосферу, потрібну для розвитку органічного життя.

Що ж тоді? Думаю, що це у жадному випадку не спинить людини перед дальшими дослідами нашого космічного навкілля та пристосуванням нововідкритих плянет чи місяців до потреб людського життя.

Сьогодні — це звучить, як дешева фантазія. Але за 100 чи навіть 1000 років, те, що сьогодні вважається фантазією, може стати дійсністю.

РІТА М. ЛАВЕЛЛ, колись високий службовець федеральної Аґенції для охорони довкілля, повинна відповісти за свою поведінку і образу Конгресу, бо вона, не зважаючи на повідомлення, не з'явилася на переслухання спеціяльної комісії, яка займалася перевіркою її відділу. Справу покарання Лавелл передано до Департаменту справедливости.

ПОЛІТИКА

Ганна Черінь

II.

Ми граємо не в зовнішню, а у внутрішню політику, міжпартійну. Партій у нас небагато, яких десятка півтора, але кожна готова до бою в кожний час. З такою войовничістю будь-яку війну виграєш. Або... програєш. На відміну від інших націй, у нашім спорті беруть участь головно старші люди. Американці намагаються по тридцятці позбутися грачів, а в нас — чим старший політик. тим солідніший. Молоді в політичнім спорті майже не побачиш, та й що вони в тім розуміють! Політика зачіпає їх тільки тоді, коли батьки не дозволяють одружитися з дівчиною з протилежної партії. Можна б і без дозволу, так же ж батьки не влаштують великого весілля, хати не куплять... А тепер же тяжкі часи, інфляція...

Часто партійна політика доводить до того, що дівчина заспіває:

Ти до мене
Ти до мене не ходи.
Я тобі не рівня,
Бо ти хлопець-мельниківець
А я — бандерівна.

Розповім вам історію одного кохання. Кохалися вже кілька літ Ольга і Володимир. Забажали одружитися. Думали батьки будуть дуже раді: українець із українкою! А справа в тім, що Володимир належав до церкви свв. Володимира і Ольги, а Ольга — до Володимира без Ольги. Ревні та побожні батьки Володимира не згодилися, щоб молоді вінчалися в Володимира, а не менш побожні батьки Ольги поставили вето на одруженні Володимира і Ольги в Володимира і Ольги.

Під тиском батьківських благань, сердешна Ольга так заспівала своєму коханому:

Ти до мене
Ти до мене не ходи
Хоч любимось здавна,
Бо ти хлопець католицький.
А я православна.

Чим же скінчилась ця історія? Ольга одружилась з ірляндським ,,тракдрайвером".

Ох ті діти!!!

— Мироне, може б ти на доповідь зі мною пішов?

— Я бизі, дед. Пікчер на підлогу вішаю.

— Що ти мелеш! Оце так тебе навчили вчителі в школі українознавства?! Картину вішають не на підлогу, а на стіну.

— Ват'с де дifференс?

— А та, що на підлогу видряпатись не можна, а на стіну можна.

— О-кей, тат. Тат'с фанні. Але на дворі такий дощ — коти й собаки з неба падають. Як можна в такий рейн іти на збори? Краще дай мені тіста, я піду в дискотеку.

Ну, хіба така молодь надається до політики?! Але треба їм турчати в вуха, щоб потім, коли що станеться, нагадати: ,,А я ж тобі казав"...

Підемо ж на політику.

Починається все лагідно, погідно, ввічливо, часом навіть із молитвою. Якщо без молитви, то хоч із кадилом. ,,Вельмиповажані й високодостойні", панство меценаси, доктори, знамениті маестра, лавреати, надзвичайні професори,, професіоналісти..." ,,незрівняні, неперевершені, світової слави..." І так далі. Ні одної простої людини в залі немає.

Промови починаються пініссімо, солодко. ввічливо. Перед нами ж велика мета–,,привернення" (на повернення, а привернення!) нашої державности. Отак собі літає та державність, як повітряний бальон і не знає, де дітися. Варт її ,,привернути", і вона вже в руці. Вся справа в тім, чия рука схопить цей бальончик. І кожна партія простягає аж дві руки!

— Це мій бальончик!

— Ні, мій!

— Які у вас на те права?

— А які у вас підстави?

— У нас — історичні.

— А у нас — праісторичні!

Коли ж доходить до історії, починаються екскурси в минуле. І як не крути, виходить, що найбільше нам нашкодили свої рідні вороги. Одні вихваляються своєю хоробрістю у чужих дивізіях, а інші називають їх коляборантами.

— Який я коляборант? Я тільки співпрацював із ворогом, щоб не вмерти з голоду.

— Ага, признаєшся? Так і запишемо. Твоя жінка ще й тепер коляборантка.

— Та ні, вона не коляборантка, а ляборантка. А ти — хрунь. А твоя жінка — хруниха. А твої діти хрунята.

— Як ти смієш ображати мою жінку? Забув, як колись за нею бігав, поки вона тобі дулю показала? Якщо ти про те забув, то може не забув, що одне моє хрунятко заручене з твоїм безрогим сином? Я відкликаю весілля!

Тут політика відступає на задній плян, бо заля зарезервована й запрошення розіслані. Свати подають один одному руки й замовкають.

Але що діється в залі! Голова зборів закрив програму, але ніхто не йде додому. Лайка не вгаває. Слова літають, як хижі круки, ллються помиї, б'ються черепки... Якщо забракне лексики, позичають з совєтських рептильок: ,,людоненависники", ,,братовбивці", ,,юди", ,,крокодили з рилами динозаврів і хвостами хамелеонів", ,,скажені бики", ,,тхори", ,,мерзенні чоботолизи", ,,наці"... І між тим усім, невтральна особа — сторож клюбу — кличе політика до телефону.

— А хто дзвонить?

— Якась Чікіта...

— До чорта! Я ж їй казав, щоб не дзвонила! Прошу сказати їй, що мене нема.

Зголоднілі політики помалу розходяться, не долаявшись до перемоги.

Прийшов політик додому. Думав жінка з вечерею чекає. А вона на нього з мокрим рядном:

— Так де це ти був?

Я ж сказав, що на зборах.

— Не бреши: я дзвонила до клюбу, й мені сказали, що тебе там нема.

— А... коли ти дзвонила?

— О третій годині.

— Та то ж була Чікіта!

(Продовження на стор. 3)

Бібліотечний...

(Продовження зі стор. 2)

то різні перешкоди, що їх ініціювали недруги української книжки. Правда, деякі з американських публічних, високошкільних і дослідчих бібліотек почали колектувати слов'янські, і між ними українські, ще з кінцем минулого століття, й у нашому часі, очевидно з допомогою українців-бібліотекарів, у тих бібліотеках колекція україніки належить до найбагатших. До цього типу бібліотек слід зачислити такі, як Конгресова Бібліотека, де найбільше причинився до розбудови україніки Василь Надрага; Нюйоркська Публічна Бібліотека, в якій українська колекція зросла у 1950-ох роках до 1970-их років заходами Романа Маланчука, Романа Ільницького і Світлани Андрушків; Інститут Гувера у Стенфордському університеті, Дітройтська й Клівлендська публічні бібліотеки, також Бруклинська Публічна Бібліотека, в якій поширив україніку Олександер Соколишин.

З університетських до цього типу бібліотек належать передусім такі, як бібліотека Гарвардського університету, в якій україніку значно поширили подаровані цій бібліотеці книжки багатьох осіб, зокрема книгозбірні М. Бажанського, Б. Кравцева та Мармолюка, які дісталися на полиці гарвардських бібліотек після заснування при згаданому університеті катедр українознавства та Українського Науково-Дослідного Інституту (УНІГУ). Велику працю в розбудові цієї україніки вклав Едвард Касинець До давніше започаткованих українських колекцій належать також збірки бібліотек Колумбійського, Єйльського й Мичигенського університетів, у яких в різний час сприяли їхній розбудові українські бібліотекарі. До цього роду бібліотек слід зачислити також бібліотеку Чикагського університету, в якій від 1960 років дбає про розбудову україніки Галина Паньків (Ганна Черінь). До відносно нових українік в американських університетських бібліотеках належать передусім імпозантна колекція в бібліотеці університету Індіяни, яку розбудував Андрій Турчин, а після його відходу на емеритуру стежить за дальшим її розвитком Микола Мартинюк. Далі за числом томів слід згадати україніку в бібліотеці Кольорадського університету, що її розбудовують о. Павло Баб'як і Євген Петрівський; українську колекцію в бібліотеці Канзаського університету, яку розбудували Євстахій Гуменюк і Михайло Палій, і україніку Каліфорнійського університету в Берклі, поширенням якої займається Едвард Касинець.

Найбільшою з цих новіших українських книгозбірень слід вважати колекцію в бібліотеці Иллинойського університету в Урбані, яку розбудував Дмитро Штогрин і яку завдяки окремим умовинам та створеним проєктам можливо найчастіше вживають українські та чужі дослідники. Користування цієї книгозбірні ще більше поширилось в останніх роках, коли то в рамках т. зв. Літньої Дослідчої Ляборатоpiї Сходу Европи започатковано в цьому університеті різні міжнародні конференції з української проблематики.

Окремою працею розбудови україніки в Конгресовій Бібліотеці займається Богдан Ясінський, який очолює окремий відділ, що відповідає за фільмування старих і рідкісних видань. Цей відділ завдяки його директорові зфільмував вже тисячі українських монографічних та періодичних видань і цим способом врятував їх від загибелі (через псуття паперу оригіналів) та уможливив доступ до них не тільки окремим дослідникам, але й іншим бібліотекам, які можуть кожночасно набути копії мікрофільмів потрібних видань за досить низку ціну.

Всі ці бібліотеки Гатвардського університету набули й дальше набувають українські видання та праці про Україну в інших мовах за свої власні фонди, і українська громада не вложила в розбудову згаданих українських колекцій жадного гроша. При цьогочасній системі компюторів всі ці колекції є доступними для кожного дослідника українських питань незалежно від віддалі його осідку від однієї чи іншої бібліотеки. Це і є оця ділянка — одна з найважливіших ділянок праці українського бібліотекаря в цій країні.

Старші наші бібліотекарі поволі відходять від своєї професійної праці; їх мусять заступити молодші, і перед цими молодими українськими бібліотекарями Українське Бібліотечне Товариство Америки відкриває можливості продовження цієї великої праці — дальшої розбудови існуючих вже українських книгозбірень в американських бібліотеках та започаткування таких колекцій у тих бібліотеках, в яких їх немає.

Працівники Українського Народного Союзу, редакцій „Свободи" і „Українського Тижневика", адміністрації та друкарні „Свободи" відгукнулися на заклик, який появився на сторінках „Свободи" і „Українського Тижневика", щоб допомогти Ростикові та зложили на „ФОНД РОСТИКА" $605 дол.

ТЕНІСОВІ ТУРНІРИ

Тенісова ланка УСЦАК, в порозумінні з управою Союзівки, подає до відома дати цьогорічних тенісових турнірів на оселі УНСоюзу:

2, 3 і 4-го липня — УСЦАК-Схід
6 і 7-го серпня — Подвійна гра
2, 3, 4 і 5-го вересеня — Крайовий УСЦАК
17 і 18-го вересня — Запрошеневий УНС
8 і 9-го жовтня — КЛК

ПЛАСТОВІ ТАБОРИ в 1983 р.

Крайова Пластова Старшина в ЗСА

повідомляє, що літом 1983 р. відбудуться наступні пластові табори:

1. *Окружні виховні табори:*

БЕРКУТ — Чикаґо
Від 3-го липня до 23-го липня
Усі чотири улади
За інформаціями звертатися до:
J. Lytwynyshyn
2250 W. Walton
Chicago, Ill. 60622

БОБРІВКА — Норт Колбрук
Від 2-го до 23-го липня
Усі чотири улади
За інформаціями звертатися до:
Valentyna Chudovsky
554 Wells Rd.
Wethersfield, Conn. 06109

ВОВЧА ТРОПА — Іст Четгем
Від 2-го до 23-го липня
Усі чотири улади
За інфрмаціями звертатися до:
Andrij Lastoweckyj
108 Second Avenue
New York, N.Y. 10003

ЗЕЛЕНИЙ ЯР — Дітройт
Від 4-го до 17-го липня
Усі чотири улади
За інформаціями звертатися до:
Stefania Korol
25 South Duval Rd.
Grosse Pointe Shores, Mich. 48236

НОВИЙ СОКІЛ — Баффало
Від 2-го до 23-го липня
Усі чотири улади
За інформаціями звертатися до:
Anizia Mandzij
2033 Westfall Rd.
Rochester, N.Y. 14618

ПИСАНИЙ КАМІНЬ — Клівленд
Від 2-го до 23-го липня
Усі чотири улади
За інформаціями зголошуватися до:
Myroslawa Oryshkevych
8041 Royalview Dr.
Parma, Ohio 44129

КАЛІФОРНІЯ — Боудер Крік
Від 25-го червня до 9-го липня
Усі чотири улади
За інформаціями зголошуватися до:
Z. Zachariasevych
23023 Dana Ct.
Torrance, Calif. 90501

2. *Спеціялізаційні табори*

СПОРТИВНО-ВИШКІЛЬНИЙ ТАБІР
Від 23-го липня до 6-го серпня
Організує Курінь „Червона Калина"
на Вовчій Тропі
За інформаціями зголошуватися до:
Jurij Strutynskyj
201 East 21st Street
New York, N.Y. 10010

МОРСЬКИЙ ТАБІР
Від 30-го липня до 6-го серпня
Організує Ланка Організаторів
Морського Табору — ЛОМТ
в Стилвотер Резервуар
За інформаціями звертатися до:
Andrij Hadzewycz
24 Conklin Avenue
Morristown, N.J. 07960

3. *Вишкільні ТАБОРИ*

ЛІСОВА ШКОЛА — Гантер, Н. Й.
Від 25-го червня до 9-го липня
За інформаціями звертатися до:
Petro Sodol
218-09 38th Avenue
Bayside, N.Y. 11381

ШКОЛА БУЛАВНИХ — Гантер, Н. Й.
Від 25-го червня до 9-го липня
За інформаціями звертатися до:
Marta Kuzmowycz
R.D. No. 3 — Rambler Rd.
Seven Hills Lake
Carmel, N.Y. 10512

СКОБ!

пл. сен. ЕВСТАХІЯ ГОЙДИШ
голова КПС

пл. сен. РОМАН ВОРОНКА
голова КТК

Ювілейне відзначення мистецької творчості Я. Гніздовського

Яків Гніздовський почав свою мистецьку діяльність ще в 1940 році, виставляючи свої твори на індивідуальних і збірних виставках в різних країнах Европи. Мистець-маляр Я. Гніздовський студіював також скульптуру, а на протязі кількох років працював у кераміці. Але найбільше часу він присвятив графіці, а передусім дереворізам, якими здобув собі визнання у мистецькому світі.

Побіч численних приватних колекцій твори Гніздовського знаходяться у постійних збірках таких музеїв як Бостон, Філядельфія, Клівленд, у Національній Мистецькій Колекції у Вашінґтоні, в Конґесовій бібліотеці, в Білому Домі, у Вінніпеґській Мистецькій Ґалерії, в Українському Інституті Модерного Мистецтва в Чикаґо, і вже віддавна у Канадсько-Українській Мистецькій Фундації у Торонто.

Почавши від першої самостійної виставки у 1954 році в Ню Йорку, Яків Гніздовський мав понад сто самостійних виставок у ЗСА, Канаді Англії, Франції й Австралії. У 1972 році Вінніпеґська Мистецька Ґалерія зорганізувла виставку дереворізів Якова Гніздовського, яка стала мандрівною виставкою по західніх провінціях Канади.

У 1969 році Славко Новицький створив документальний фільм про дереворіз Гніздовського „Вівці у дереві", який пізніше нагороджено першою премією на фільмовому фестивалі в Ню Йорку. У 1975 році у видавництві „Пелікан" вийшов друком новий каталок з понад двісті репродукцій його дереворізів. Яків Гніздовський оформив і ілюстрував багато книжкових видань. Його книжкові знаки (екслібріс) знаходять вдячних замовників і колекціонерів.

З нагоди 40-ліття мистецької творчости Я. Гніздовського відбудеться ювілейний бенкет у залі Гарт Гавз на Торонтонському університеті в п'ятницю, 13-го травня ц.р., в 7-ій год. вечора. Господар вечора — д-р Ярослав Кальба, а головний промовець - д-р Марина Антонович-Рудницька з Монтреалю. Буде також мистецька програма і висвітлення фільму „Вівці у дереві".

В суботу, 14-го травня, в 7-ій год. вечора відбудеться відкриття ювілейної виставки олій та дереворитів Якова Гніздовського в залях ґалерії КУМФ при 2118-А Блюр вулиці захід.

До участи у ювілейних святкуваннях запрошено представників церковних, громадських і наукових організацій та установ.

Канадсько-Українська Мистецька Фундація

На порозі великих завдань

„Рідна Школа" у Філядельфії випускає у світ чергових 22 своїх абітурієнтів. Вони поповнять лави „нової зміни", перед якою стоїть велетенське завдання зберегти для людства і для України нашу мову та наші духові і культурні надбання.

На українцях вільного світу тяжить вирішальна відповідальність. З України надходять щораз то тривожніші вістки про посилений русифікаційний тиск на національне шкільництво в неросійських республіках Совєтського Союзу. Цей тиск уже став офіційним і зовсім відвертим; ідеться про перетворення народів СССР в один „совєтський народ". Цей новий народ має бути російськомовним і тому в неросійських республіках, російську мову впроваджується вже у дитячих садочках. Найбільший російський шовіністичний тиск відчувається у Казахстані, Узбекістані і в Україні — в країнах, без яких новітня російська імперія не могла б існувати. У таких корінних українських містах як Дніпропетровське, Донецьке і Полтава вже не залишилося ні однієї української школи. А про українські школи в Москві, Ленінґраді, чи в Сибірі, де осіли мільйони українців, не можна навіть мріяти. В той самий час, в одній лише Філядельфії успішно працює три українські школи.

Коли усвідомити собі жахливу загрозу русифікації, що нависла над українською мовою і культурою, тоді можна зрозуміти ключеве значення, що його відіграє українське шкільництво у вільному світі. Священним обов'язком усіх свідомих батьків є дбати про те, щоб їхні діти володіли правильною українською мовою в письмі і слові, знали українську історію і літературу, та причинялися до збагачення американської і світової культури українськими духовими скарбами. Українські суботні школи є необхідним звеном ланцюга, що лучить наше славне минуле із збереженням його в майбутньому.

Надія на наше краще майбутнє кріпшає, коли приглянутися цьогорічному складові кінцевої 12-ої кляси „Рідної Школи" у Філядельфії. Велика більшість цих 22 абітурієнтів вповні свідома того, що на кожному і на кожній з них „мільйонів стан стоїть", і що цілим своїм життям, вони безперебійно мусять „дати одвіт" за долю української мови і культури.

Випуск у світ із філядельфійської „Рідної Школи" 22 абітурієнтів завершиться в суботу, 11-го червня 1983 року традиційним бенкетом і матуральною забавою.

Численною участю у цих святкуваннях докажемо, що наші серця супроводжатимуть матурантів „Рідної Школи" у кожному їхньому чинові для добра України.

Олекса Біланюк

Пам'яті Романа Іванчишина

У місяці травні, коли пластова молодь Ню Йорку та околиці вперше вийде у природу, щоб відзначити свого патрона Юрія Святом Весни, на пластовій оселі „Вовча Тропа" не буде одного із її частих бувальців та організаторів цьогорічного Свята Весни, „Хмельниченка" Романа Іванчишина.

Св.п. Роман Іванчишин

Св.п. Ромко закінчив своє молоде життя 9-го січня 1983 року у трагічному автомобілевому випадку саме на шляху, що так часто провадив його на „Вовчу Тропу".

Народжений в Ню Йорку у 1958 році він із батьками та сестрою жив у Бронксі; закінчив Мангеттен коледж дипломом бакалавра механічної інженерії та вступив на працю по професії у „Ворд Леонард Електрік Ко" в Мавнт Вернон, Н.Й. Покійний закінчив також школу українознавства в Йонкерсі, Н.Й., і там був від малого хлопця членом Пластової Станиці.

Кожного року він таборував на пластовій оселі „Вовча Тропа", а часто перебував влітку також на оселі „Верховина", куди притягали його спорт і товариство. Після закінчення пластового юнакування Ромко вступив до старшопластунського куреня „Хмельниченки" де був постійно активним, зокрема останнього літа в часі Ювілейної Міжкрайової Пластової Зустрічі, а коли коротко перед несподіваною смертю - у пляну ванні Свята Весни на травень 1983 року, яке курінь „Хмельниченків" зголосився зорганізувати.

Несподівана жорстока смерть перервала нитку життя св.п. Романа Іванчишина, а потрясені трагедією родина, друзі та знайомі численною участю у похоронних відправах віддали йому останню прислугу і провели св.п. Ромка на вічний спочинок.

Похоронено Його на українському цвинтарі Св. Духа в Гавптонбурзі Н.Й.

Н.Н.

Політика...

(Продовження зі стор. 2)

— Ні, то була я. Навмисне сказала, що Чікіта, щоб тебе зловити. В Чікіти ти мабуть і був. Оце така політика!

Не завжди наші політики лаються. У нас є такі чудові нагоди, як похорони, де ніколи не лаються. Навпаки, там вихваляють, що, здається, ще один суперлятив — і з такого дива покійник оживе і скаже: „А я й не знав, що я такий чудовий!" Один присутній промовив до свого супротивника, що стояв поруч, смирний, як ягнятко:

— Це ж був мій однодумець. У надгробній промові ви так його захваляли! А мене за те саме лаєте.

— Так ви ж іще живі. Умріть, то я вас ще краще похвалю!

Кадило у нас працює не тільки на похоронах, а й на виставах. Кожна партія підтримує своїх артистів і підносить їх за те, що вони підносять партію.

Затанцює хто на сцені —
Кричимо, як навіжені.
Бумкне хто на фортеп'яні —
Від утіхи ми аж п'яні:
От де геній! От талант!
Срібло! Злото! Діямант!
Всім ми любимо кадило,
Бо кадило — добре діло.
Щоб дістати склянку кави
Чи хоч усмішку ласкаву,
Чи хоч келишок води —
Спершу людям покади.

Після кадила настає мир і благодать. Але як зробити, щоб він тривав, щоб ми не воювали між собою і не лаялись? Перш за все, лаймося культурно. Але ж те, що культурне — не політичне. А те, що політичне — не культурне.

Нехай хтось один промовить: „Панове! За що ми, власне, лаємось? Ви хочете вільну незалежну Україну? І я теж. То чого ж сперечатись?" Добра мова. От тільки питання: чи всі на це промовлять „так"? А може хто скаже „так", а в серці в нього запекле „Ні!"

Виходить, що наші сварки не спиняться ніколи. То хоч лаймося потихеньку, щоб чужі не чули та з нас не сміялися. А то ще почують, як ми один одного коляборантами називаємо, та й запишуть на депортацію.

„Привернути" самостійність можна тільки об'єднаними силами, поборовши всіх тих, „хто не з нами": івців, енців, ерців, інців, істів і нітудинісюдистів. Сваріться на здоров'я, а посварившись — обніміться, поцілуйтеся, випийте чарку і з новими силами починайте нову сварку. Об'єднуймося навколо того, що справді спільне нам усім: гопак, писанки, борщ, вареники, голубці і вечір з оселедцем.

Комітет пам'ятника Митрополитові В. Липківському

Чикаґо, Миш. (О.П.)--З початку року в Чикаґо створений місцевий діловий Комітет будови пам'ятника Митрополитові Василеві Липківському в православному пантеоні в Савт Бавнд Бруку, Н.Дж. Основна мета цього місцевого комітету— це вшанування імпрезою великого українського патріота і мученика, Митрополита УАПЦ Василя Липківського та зібрати ще потрібні фонди на закінчення пам'ятника, який восени має бути поставлений і посвячений.

Головний комітет у Савт Бавнд Бруці очолює Блаженніший Митрополит Мстислав, а головою ділового комітету є д-р Юрій Криволап

У Чикаґо з благословенням Архиєпископа Константина і порукою голови чикаґського деканату о. прот. Ф. Білецького та у співпраці з духовенством, місцевий діловий комітет очолює інж. Валентин Кохно, чикаґський представник до комітету в Бавнд Бруку. До складу чикаґського комітету входять: Орест Кулик, який заступає Владику Константина, д-р Василь Трухлий, проф. М. Семчишин, О.Пошиваник, В.Ростун, Сущенко, Л.Мазяр, Є.Мазяр, Г. Грушецька, Д.Грушецький, П.Завертайло, О. Пелюхівський, Л. Самбірська, Л.Ботвин, П.Коновал, І.Деркач, В.Козленко, М.Сідельник.

Пожертви на будову пам'ятника можна передати членам комітету, або висилати безпосередньо на адресу: Metropolitan Lypkivskyj Fund 760, St. Andrew's Federal Credit Union, P.O. Box 735, South Bound Brook, N.J 08880.

ДОПОВІДЬ В УІА НА МЕДИЧНУ ТЕМУ

Ню Йорк, Н.Й. — В неділю, 1-го травня ц.р., о год. 4-ій по полудні тут у приміщенні Українського Інституту Америки при 2 Схід 79-та вулиця (ріг 5-ої авеню), відбудеться, заходами Українського Лікарського Товариства Північної Америки і УІА наукова доповідь на медичну тему „Акупунктура", яку виголосить світової слави спеціяліст, викладач цієї ділянки і професор Медичного Центру в Ню Йорку д-р Фредрик Као. Після доповіді — зустріч при перекусці.

✝

Ділимося сумною вісткою, що
22-го квітня 1983 р. по полудні, упокоївся в Бозі після короткої недуги

бл. п.

БОГДАН БЕМКО

довголітній і високо заслужений діяч Української Громади в Ст. Петерсбурґу, Фльорида та інших місцях нашого еміґраційного поселення, як теж голова Українсько-Американського Товариства вище згаданої громади, дириґент хору „Україна", основник і провідник українського танцювального гуртка.

Висловлюємо наші найглибші співчуття Дорогій Родині Спочилого та Його Друзям. Благаємо Всевишнього щоб обдарував Його своїми ласками у світлій Вічності.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Українсько-Американське Товариство
в Ст. Петерсбурґу, Фльорида

С. і Н. Караванські...

(Продовження зі стор. 1)

зами і власною логікою правоту вимоги до Президента відносно А. Раєна, подаючи певні дані насамперед про справу Франка Валюса, а потім беруть у захист І. Дем'янюка і Б. Козія, українців, яким тепер відібрано американське громадянство.

Особливу увагу в листі Караванських приділено обороні доброго імени Організації Українських Націоналістів (ОУН), про яку в листі написано:

„У звинуваченнях, що їх висуває БСР проти громадян ЗСА, фігурує приналежність до ОУН, — організації, яка очолила всенародне повстання проти совєтських окупантів на Україні. Цю організацію на дуже короткий час (менше ніж на рік) було занесено до списку ,ворожих' ЗСА організацій. Це була помилка і її було невдовзі виправлено. Бо й справді, як може бути ворожою до ЗСА організація, яка вела боротьбу за звільнення свого народу? Чіпляючись за формальну помилку, що мала місце в минулому, Бюро висуває свої звинувачення проти чесних громадян ЗСА. Таким чином, Бюро обертає ЗСА з форпосту та захисника свободи на гонителя борців за незалежність. Отже, і в цьому пункті Бюро виявило себе таким, що сприяє злій волі КҐБ. Ми знаємо, чому КҐБ так ненавидить ОУН, так ненавидить українську національно-визвольну боротьбу! КҐБ бачить у цій боротьбі загрозу для комуністичного панування над народами СССР, загрозу для їхніх мрій панувати в усьому світі. Тому КҐБ і почало широко задуману і ,юридично обґрунтовану' кампанію проти ОУН та УПА, звинувачуючи членів ОУН у злочинах, яких вони не чинили. Ця кампанія почалася десятки років тому".

Підсумовують автори листа своє клопотання перед Президентом закликом, щоб американці „не були співучасниками злочинів Москви та її всюдисущого КҐБ".

Виставка писанок...

(Продовження зі стор. 1)

Олексюк, Іреною Мадай, Наталією Масюк, Евдокією Кушнірчук, Сестрою Йосафатою Слободян, ЧСВВ, Анною Галамай, Галиною Сеник-Куц та мисткинями з дальших околиць.

Цьогорічну виставку доповнюють гуцульські писанки, виконані у Львові, з колекції Дори Горбачевської та ручно розмальовані водними фарбами курячі і гусячі яйця, на яких зображені весняні та Великодні мініятюрні картини, виконані І Фаєвцьовим, з колекції Теодора та Галини Крочаків з Філядельфії.

З уваги на „День Сеньйора" 1-го травня, з нагоди прощі в День Матері на Факс Чейсі та Великодня за Юліянським традиційним календарем 8-го травня ц.р. музейна виставка буде відкрита в обидві неділі від 12:00 години вполудне до 5:00 год. по полудні. Додатково буде висвітлений відомий фільм С. Новицького „Писанка", 1-го травня, а 8-го травня будуть присутні мисткині, які будуть брати участь у показі писання писанок.

Товариський „Вечір з оселедцем" у Чикаґо

26-го березня ц.р. в залі парафії свв. Володимира і Ольги відбувся традиційний товариський „Вечір з оселедцем" 12-го Відділу УЗХ. Вечір відкрила голова Ореста Яремович, привітавши о. митрата Маріяна Бутринського, голову Головної Управи УЗХ Наталію Іванів та чисельно прибулих гостей.

Програму вечора проводила культурно-освітня референтка Нюта Кузик. Мистецьку частину заповнили: поетеса Ганна Черінь–рецитації; ансамбль молодих бандуристів ОДМУ—інструментально-вокальні композиції; Леся Мудра-деклямація; новоприбулий з України ґуморист Зенон Маринець—гумор і сатира.

Після молитви, що її перевів о. митрат М.Бутринський, почалась вечеря. Гості підходили до столів буфету, частуючись оселедцем, рибою, різного роду м'ясивом та іншими стравами. Полумиски з їжою були прибрані декораціями Стасі Ястрембської, яка свіжу ярину перемінила в чарівні квіти та різноманітні прикраси.

Після вечері почалося „бінґо". Весела гутірка, дружній настрій, несподівані зустрічі тримали гостей до пізньої години.

12-ий Відділ членок УЗХ сердечно дякує всім гостям, що своєю участю причинились до великого успіху „Вечора з оселедцем".

Марія Іваницька Бартошко

Св.п. д-р Роман Патрило

Св.п. д-р Роман Патрило

У безконечній черзі невблаганна смерть скосила ще одне життя української людини, яка жила поміж нами, раділа життям, рятувала здоров'я ближнім, сама не здавалась невблаганній долі, недуги та, покорившись волі Всевишнього, відійшла від нас у вічність, залишивши у глибокому смутку родину, друзів, приятелів і знайомих.

Після відходу у вічність українських лікарів — д-ра Миколи Хиляка, д-ра Осипа Любчака, д-ра Богдана Олесницького, д-ра Леоніда Романовського, д-ра Ярослава Воєвідки, д-ра Миколи Кузьмовича, д-ра Маркіяна Міґоцького, щоб не згадувати інших, несподівана смерть св.п. д-ра Романа Патрила замкнула покищо цей смертоносний похід. Та чи надовго?

Життьовий шлях Романа почався 15-го червня 1906 року в Тернополі на галицькому Поділлі, де його батько, український католицький священик о. Петро, й мати Климентина привели його на світ, додаючи згодом до цієї славної родини ще й дві дочки - Галину (померла в Польщі) й Ольґу та двох синів, Володимира й Богдана, з яких останній проживає під сучасну пору в Польщі.

Після закінчення народної школи в Тернополі й навчання в українській гімназії в Станиславові (тепер Івано-Франківськ) Роман студіював медицину в Ґрацу й Кракові. До війни й під час війни проживав у Кракові, де мав свою приватну практику. Після закінчення воєнних дій поселився спочатку в Ґеттінґені, а згодом в Ганновері у Долішній Саксонії, що в той час була під англійською окупацією. В Ганновері продовжав свою лікарську діяльність і як лікар - гінеколог, відкривши власну практику поблизу великого переселенчого табору ім. Миколи Лисенка, допомагав нашим людям. Поруч українських лікарів, що працювали в місцевих німецьких шпиталях і таборах для „переміщених осіб" (проф. д-р Василь Плющ, проф. д-р Володимир Покровський, д-р Константин Цєплий, д-р Іван Масник, д-р Леонід Романовський, д-р Теодозій Крупа, усі вже спочилі, за вийнятком д-ра Т. Крупи, що проживає в ЗСА), д-р Р. Патрило не стояв осторонь українського церковного й громадського життя. Разом з іншими тогочасними мешканцями міста й жителями „скитальських таборів", що були розташовані на просторах британської окупаційної зони Німеччини він брав участь у всіх позитивних проявах громади, співпрацюючи зокрема близько з основниками й парохами українсько-католицької парафії св. Йосифа в Ганновері — о. митратом Семеном Їжиком (сьогодні душпастирює в Вінніпеґу) та св.п. о. протопресвітером д-ром Филимоном Побішушкою (помер в Ню Йорку в 1954 році).

З переселенням у 1950 році до ЗСА проживав у Ню Йорку, де по зложенні приписових медичних іспитів відкрив власну практику, а від 1962 до 1982 року працював в „Лечворт Вилледж Девелопмент Сентер" як член медичного персоналу. У 1970 роках, закупивши гарну й багату садибу в Керконксоні, Н.Й., біля Союзівки, разом з дружиною, талановитою піяністкою, ученицею проф. Вадима Кіпи, Ренатою й сином одинаком Петрусем (тепер на медичних студіях в Мишиґенському університеті), доживав там віку аж до своєї смерти.

Похоронні обряди Спочилого проводились в суботу, неділю й понеділок в Кергонксоні, Н.Й., 26-го, 27-го і 28-го лютого 1983 року. (Помер у ранніх годинах 26-го лютого у місцевому шпиталі). В неділю, 27-го лютого, під час Парастасу й Панахид в місцевому похоронному домі Гумістон у вічну мандрівку прощав Спочилого д-р Роман Граб. В понеділок, 28-го, після Панахиди в похоронному заведенні тлінні останки з домовиною були перевезені до парафіяльної церкви Пресвятої Трійці, де Заупокійне Богослуження відправив парох цієї церкви о. крилошанин д-р Богдан Волошин в сослуженні о. шамбеляна Леона Моска й о. М. Богольника, при співучасті священиків римо-католицького обряду, душпастирів з Лечворт Вилледж Центру о. Р. Ґаллаґера й о. О. Смолінського. Під час Богослуження співав церковний хор під дириґентурою Степана Орловського. Прощальні проповіді сказали о. Б. Волошин українською й о. Л. Моско англійською мовами. Після закінчення церковних відправ, у супроводі довгої кавалкади автомобілів, тлінні останки повезено на місцевий цвинтар, що знаходиться при шляху ч. 209 де їх покладено до родинного гробу.

Був соняшний і погідний провесняний день. Чудова природа пробуджувалась із зимового сну, цвинтарні й довгколішні пагорбки, покриті крислатими деревами готувались зустрічати весну, коли після останніх похоронних напівів священиків, опечатання гробу, „Вічная пам'ять" хору й останнього слаюту - прощальних слів д-ра Олега Волянського від Українського Лікарського Товариства Північної Америки, члени родини, друзі, приятелі й сусіди, поклавши живі квіти на домовини, прощались зі Спочилим назавжди. Разом з тужливою піснею Богдана й Лева Лепкого „Видиш, брате мій" й її останніми акордами „кру-кру-кру" закінчився й життєвий шлях на цьому світі д-ра Романа Патрила.

На Заупокійній Тризні, що відбулася на Союзівці і якою проводив д-р Роман Олесницький, пам'ять Спочилого була ще раз вшанована коротким прощальним словом д-ра Олега Волянського, як найближчого сусіда й хресного батька Петруся, та зворушливою промовою, перетиканою англійськими й німецькими цитатами зі Св. Письма й літератури, яку виголосив сусід і приятель Покійного адвокат д-р Роман Олесницький. Усім співучасникам похоронів (біля ста осіб) в імені родини подякував шваґер Спочилого д-р Роман Мороз. Молитвою й грошовою збіркою замість квітів на свіжу могилу в користь й на потребу парафії Пресвятої Трійці в Кергонксоні й на добродійні цілі закінчено тризну в 4-ій годині дня.

Покійний був людиною релігійною й побожною. За всяких обставин він ніколи не опускав щонедільні й святочні Богослужби. Маючи замилування до мистецтва, залишив багату колекцію картин, різьби й античних меблів, що зі смаком й неабияким хистом розміщені в його садибі, творили з неї неначе картинну ґалерію-музей. Це було його „габбі" й цим він радів за життя, показуючи й пояснюючи свої надбання приятелям і знайомим та частим гостям й принагідним відвідувачам його садиби. Неменше він любив музику. Сам грав на скрипці й на фортепіяні й кожночасно відвідував музичні імпрези, концерти й театральні вистави, в чому його дружина, талановита піяністка й вірна подруга, вельми доповнювала його уподобання. Як лікар, професіонал старої европейської школи, він любив своє звання й до своїх пацієнтів ставився завжди зі самаритянською уважливістю, за що його всі любили й поважали Не любив політики, зокрема цієї української, патріотичної рамтадтратії й її промоторів. Суспільно-громадською роботою не надто захоплювався, хоча покладені на нього завдання і обов'язки, як член УЛТПА, професійних українських й американських установ і організацій, завжди точно й совісно виконував. У приватному й товариському житті був людиною ввічливою, веселої вдачі й жартівливою. Не любив фальшу й облуди, за що одні шанували, інші ж не доцінювали й відчужувались від нього. Як кожний батько гордився своїм нащадком, єдиним сином Петрусем, давши йому якнайкращі умовини життя, матеріяльне забезпечення, релігійне виховання й професійну освіту.

З його смертю знову проріділися ряди українських лікарів, чекаючи нового поповнення.

Прощаючи приятеля замість квітів на його свіжу могилу складаю пожертву 50 дол. на Фундацію УВУ й молю Всевишнього о вічний спокій для його праведної душі.

Іван Р. Костюк

ТРИ НАГОДИ ДЛЯ Т. ШУМИЛОВИЧА

Ню Йорк, Н. Й. — На черговій річній мистецькій виставці в бібліотеці на Ґovернорс Айленді, в Ню Йорку, мистець Тарас Шумилович отримав три нагороди: за малюнок корабля „Ігл", побудований в Гамбурзі 1936 року, олія — третє місце; за „Квортерс 20А-20В", графіка — четверте місце; і „Тюліпани", кольорова графіка.

Виставка триває від 17-го до 30-го квітня ц.р.